

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بیکران سپاسم

به درگاه حق، او که قطره ای از اقیانوس علم خود را بر من عنایت فرمود تا

پیوسته مشتاق بهره گیری از قطره ای دیگر باشم

NEKAN

دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه:

برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی

عنوان:

نیازسنجی آموزشی مربیان دوره پیش از دبستان شهر اراک از دیدگاه خودشان در سال
تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷

استاد راهنما:

دکتر محبوبه عارفی

استاد مشاور:

دکتر محسن طالب زاده نوبریان

اساتید داور:

دکتر محمود ابولقاسمی

دکتر غلامرضا شمس

پژوهشگر:

مریم رحمتی

اردیبهشت ۸۹

۱۳۸۹/۷/۲۴
مدیریت تحصیلات و پژوهش
شعبه اراک

۱۴۲۹۸۷

تقدیم به:

مادر مهربانم که آرامش نگاهش ارغوانی ترین لحظات را به زندگیم

می بخشد

و

همه آنان که به من آموختند

"من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق"

تشکر و قدردانی

سپاس و ستایش خداوند یکتای بی همتا که با الطاف و اسعه خویش توانایی انجام این پژوهش را به بنده کوچک خود عنایت فرمود. در اینجا بر خود لازم می دانم از تمامی اساتید محترمی که افتخار دانشجویی در محضر ایشان را داشته ام و با تلاش و تشویق های مشفقانه خود، مرا به ادامه تحصیل یاری کرده اند به ویژه از استاد محترم سرکار خانم دکتر محبوبه عارفی، استاد محترم راهنما و جناب آقای دکتر محسن طالب زاده نوبریان، استاد محترم مشاور و اساتید محترمی که داوری این پایان نامه را بر عهده گرفته اند، صمیمانه تشکر و قدردانی نموده و از خداوند منان برای ایشان آرزوی موفقیت، پیروزی و کامروایی را در تمامی مراحل زندگی مسالت می نمایم.

چکیده

این پژوهش به منظور نیازسنجی آموزشی مربیان دوره پیش از دبستان شهر اراک انجام گردید. در این پژوهش جامعه آماری کلیه مربیان زن دوره پیش از دبستان ضمیمه دولتی شهر اراک در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ به تعداد ۱۲۰ نفر زن بودند. روش نمونه گیری در این تحقیق طبقه ای نسبتی می باشد. بر اساس جدول مورگان ۹۲ نفر مربی به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. جهت جمع آوری اطلاعات از روش کتابخانه ای و برای بررسی و آزمون سوالات پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از دو روش آمار توصیفی شامل جداول فراوانی، میانگین، درصد فراوانی و در بخش آمار استنباطی از آزمون T تک نمونه ای، آزمون فریدمن و آزمون تحلیل واریانس یکطرفه استفاده گردید. نتایج این پژوهش نشان داد که مربیان مراکز پیش از دبستان در حیطه های عاطفی _ اجتماعی، رشد جسمی _ حرکتی، رشد زبان، رشد مهارت های شناختی، پرورش تفکر خلاق و درک زیباییها، روش آموزش و روش ارزشیابی از کودکان دوره آمادگی آگاهی کافی ندارند و نیاز به آموزش دارند.

واژگان کلیدی: نیاز، نیازسنجی آموزشی، دوره پیش از دبستان، مربیان.

فهرست

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات پژوهش

۲	مقدمه
۳	بیان مساله
۵	ضرورت و اهمیت تحقیق
۷	اهداف تحقیق
۸	سوالات پژوهش
۹	تعریف متغیرهای تحقیق
۹	تعاریف نظری
۱۰	تعاریف عملیاتی

فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق

۱۶	مقدمه
۱۷	مفهوم نیاز و طبقه بندی تعاریف ارائه شده از آن
۱۸	نیاز آموزشی
۱۹	مفهوم نیازسنجی
۲۱	ضرورت نیازسنجی آموزشی و جایگاه آن در برنامه ریزی درسی و آموزشی

۲۲	اهداف نیازسنجی
۲۳	مراحل عمومی در فرایند نیازسنجی
۲۴	ابزارهای نیازسنجی
۲۶	اصول نیازسنجی
۲۷	طبقه بندی انواع نیازسنجی
۲۸	رویکردهای نیازسنجی
۲۹	روش ها و الگوهای نیازسنجی آموزشی
۳۵	مفهوم و ضرورت آموزش و پرورش پیش از دبستان
۳۷	اهداف آموزش و پرورش پیش از دبستان در ایران
۴۴	اصول آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان
۴۵	شرایط ، ویژگی ها و شرح وظایف مربی دوره پیش از دبستان
۴۹	رشد جسمانی - حرکتی کودک دوره پیش دبستانی و نقش مربی در آن
۵۰	رشد عاطفی - اجتماعی کودک دوره پیش دبستانی و نقش مربی در آن
۵۱	رشد زبان کودک دوره پیش دبستانی و نقش مربی در آن
۵۳	رشد شناختی کودک دوره پیش دبستانی و نقش مربی در آن
۵۵	رشد بیان خلاق و درک زیباییها در کودکان و نقش مربی در آن
۵۷	روش ارزشیابی کودک پیش دبستان
۵۸	پیشینه پژوهش
۶۰	نتیجه گیری

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

مقدمه	۶۶
روش تحقیق	۶۶
جامعه آماری	۶۶
روش نمونه گیری و حجم نمونه	۶۶
روش جمع آوری اطلاعات	۶۷
ابزار اندازه گیری اطلاعات	۶۷
روش تجزیه و تحلیل اطلاعات	۶۹
بررسی روایی و پایایی ابزار اندازه گیری	۶۹

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل آماری

مقدمه	۷۲
شاخصه های توصیفی مشخصات جمعیت شناختی	۷۲
تجزیه و تحلیل سوالات پژوهشی	۷۶
تجزیه و تحلیل سوالات حیطه عاطفی - اجتماعی کودکان	۷۶
تجزیه و تحلیل سوالات خصوصیات جسمی - حرکتی کودکان	۷۸
تجزیه و تحلیل سوالات حیطه رشد زبان در کودکان	۸۱
تجزیه و تحلیل سوالات حیطه رشد مهارت های شناختی در کودکان	۸۳
تجزیه و تحلیل سوالات حیطه پرورش تفکر خلاق و درک زیباییها	۸۶

- تجزیه و تحلیل سوالات حیطه روش آموزش به کودکان ۸۸
- تجزیه و تحلیل سوالات حیطه روش ارزشیابی کودکان ۹۰
- تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به سن، سابقه کار، مدرک و رشته تحصیلی مربیان ۹۱

فصل پنجم: جمع بندی، نتیجه گیری و پیشنهادات

- مقدمه ۹۸
- الف) نتایج حاصل از توصیف داده ها ۹۸
- ب) تحلیل سوالات پژوهش ۹۹
- مشکلات و محدودیتهای پژوهش ۱۰۸
- پیشنهاد ها ۱۰۸

فهرست نمودارها و اشکال

- شکل (۱-۱) الگوی مورد استفاده در تحقیق ۱۲
- شکل (۱-۲) اهداف آموزش و پرورش دوره پیش از دبستان ۴۳
- نمودار ۱. درصد آزمودنیها به تفکیک میزان تحصیلات ۷۲
- نمودار ۲. درصد آزمودنیها به تفکیک سن ۷۳
- نمودار ۳. درصد آزمودنیها به تفکیک سابقه مربیگری ۷۴
- نمودار ۴. درصد آزمودنیها به تفکیک رشته تحصیلی ۷۵

فهرست جداول

- جدول (۱-۲) مفهوم نیاز، نیازسنجی و ارتباط آنها با الگوهای نیازسنجی ۳۵
- جدول (۲-۳) ابزار اندازه گیری اطلاعات ۶۸
- جدول (۱-۴) توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک میزان تحصیلات ۷۲
- جدول (۲-۴) توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک سن ۷۳
- جدول (۳-۴) توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک سابقه مربیگری ۷۴
- جدول (۴-۴) توزیع فراوانی و درصد آزمودنیها به تفکیک رشته تحصیلی ۷۵
- جدول (۵-۴) توزیع درصد پاسخ نمونه ها به گزینه های، گویه های سوال اول پژوهشی ۷۶
- جدول (۶-۴) نتایج آزمون t تک گروهی در مورد سوال اول پژوهشی ۷۷
- جدول (۷-۴) نتایج آزمون فریدمن در مورد سوال دوم ۷۸
- جدول (۸-۴) توزیع درصد پاسخ نمونه ها به گزینه های، گویه های سوال سوم پژوهشی ۷۹
- جدول (۹-۴) نتایج آزمون t تک گروهی در مورد سوال سوم پژوهشی ۸۰
- جدول (۱۰-۴) نتایج آزمون فریدمن در مورد سوال چهارم ۸۱
- جدول (۱۱-۴) توزیع درصد پاسخ نمونه ها به گزینه های، گویه های سوال پنجم پژوهشی ۸۲
- جدول (۱۲-۴) نتایج آزمون t تک گروهی در مورد سوال پنجم پژوهشی ۸۲
- جدول (۱۳-۴) نتایج آزمون فریدمن در مورد سوال ششم ۸۳
- جدول (۱۴-۴) توزیع درصد پاسخ نمونه ها به گزینه های، گویه های سوال هفتم پژوهشی ۸۴
- جدول (۱۵-۴) نتایج آزمون t تک گروهی در مورد سوال هفتم پژوهشی ۸۵
- جدول (۱۶-۴) نتایج آزمون فریدمن در مورد سوال هشتم ۸۶
- جدول (۱۷-۴) توزیع درصد پاسخ نمونه ها به گزینه های، گویه های سوال نهم پژوهشی ۸۷
- جدول (۱۸-۴) نتایج آزمون t تک گروهی در مورد سوال نهم پژوهشی ۸۷

- جدول (۴-۱۹) نتایج آزمون فریدمن در مورد سوال دهم ۸۸
- جدول (۴-۲۰) توزیع درصد پاسخ نمونه ها به گزینه های، گوبه های سوال یازدهم پژوهشی..... ۸۹
- جدول (۴-۲۱) نتایج آزمون t تک گروهی در مورد سوال یازدهم پژوهشی ۸۹
- جدول (۴-۲۲) نتایج آزمون فریدمن در مورد سوال دوازدهم ۹۰
- جدول (۴-۲۳) توزیع درصد پاسخ نمونه ها به گزینه های، گوبه های سوال سیزدهم پژوهشی ۹۰
- جدول (۴-۲۴) نتایج آزمون t تک گروهی در مورد سوال سیزدهم پژوهشی ۹۱
- جدول (۴-۲۵) نتایج تحلیل واریانس یکراهه در مورد سوال چهاردهم (سابقه مربیگری) ۹۲
- جدول (۴-۲۶) نتایج تحلیل واریانس یکراهه در مورد سوال چهاردهم (سن) ۹۳
- جدول (۴-۲۷) نتایج تحلیل واریانس یکراهه در مورد سوال چهاردهم (سطح تحصیلات) ۹۴
- جدول (۴-۲۸) نتایج تحلیل واریانس یکراهه در مورد سوال چهاردهم (رشته تحصیلی) ۹۵
- جدول (۴-۲۹) نتایج آزمون t مستقل در مورد سوال چهاردهم (منطقه محل سکونت) ۹۶
- جدول ۱-۵ نیازهای شناسایی شده ۱۰۷

فصل اول

کلیات پژوهش

سال های اولیه زندگی کودک از حساسیت و اهمیت خاصی برخوردار است، زیرا از یک سو رشد و یادگیری با سرعت بیشتری انجام می شود و از سوی دیگر تجربه های این دوره پایه و اساس یادگیری های دوره مجدد و به خصوص دوره دبستان می باشد (Unesco, 2001, p106). شش سال اولیه زندگی سال های حساس می باشد که میزان رشد در این سالها نسبت به مراحل بعد سرعت بیشتری دارد. پرورش کامل استعدادها، نیاز به محیط محرک و برانگیزنده داشته که افزایش مداوم مادران شاغل، گسیختن وابستگی ها، نظام خانواده سنتی و اشتغال در محیط خارج از خانه و ... سبب گردیده است که کودکان اغلب نتوانند از منابع یک محیط محرک و برانگیزنده بهره مند شوند (مهیار صادقی، ۱۳۸۳). در سنین حساس از بدو تولد تا ۶ سالگی قدرت رشد کودکان چه از لحاظ جسمی و عاطفی و چه از لحاظ روحی و اجتماعی به حداکثر سرعت خود می رسد. یادگیری در این مرحله از زندگی، در صورت مهیا بودن محیط تربیتی و امکانات لازم آموزشی به گونه ای موثرتر نسبت به دوره های بعدی صورت می گیرد. گسترش جهان عقلی کودک و توسعه افقهای ذهنی او در سالهای اولیه زندگی بستگی زیادی با محیطی دارد که او در آن زندگی می کند. ناچیز شمردن آموزش و پرورش کودک در سالهای نخستین زندگی وی سوء قصدی است که به کودکان و شوق و پیشرفت حیاتی آنان صورت می گیرد (آقا زاده، ۱۳۶۹، ص ۷). موضوع آموزش و تربیت کودکان خردسال از اهمیت والایی برخوردار است که خوشبختانه اخیراً توجه بیشتری را به خود معطوف داشته است. آموزش کودکان پیش از دبستان، دانش و بینش در این راستا، اساس و زمینه پیشرفت جامعه برخوردار از سلامت جسمانی و بهداشت روانی را فراهم می سازد و می تواند رسالت ترویج یک جامعه ی مبتنی بر اصول تربیتی را ایفا نماید (مصلحی و همکاران، ۱۳۸۴، ص ۱۴). در این راستا اساسی ترین گام در تدوین و اجرای برنامه های آموزشی، اجرای صحیح فرایند نیازسنجی است. نیازسنجی در حقیقت سنگ زیر بنای ساختمان آموزش است، که هرچقدر این سنگ مستحکمتر باشد، بنای روی آن محکمتر و آسیب ناپذیر تر خواهد شد. نیازسنجی با شناسایی

نیازهای مهم، مبنایی برای تعیین اهداف و بستر مناسبی برای سازماندهی سایر عناصر مهم، حول نیازهای اولویت یافته فراهم می سازد (امین الرعایا و همکاران، ۱۳۸۱). از آنجا که شریف ترین و با ارزش ترین و مهمترین سرمایه ی هر سازمانی، منابع انسانی کارآمد و توسعه یافته آن سازمان می باشد و کلید اثربخشی سازمانها، منابع انسانی آن است، توسعه و بالندگی منابع انسانی، یکی از ضروریات حیاتی و اثربخش سازمان می باشد. یکی از مهمترین راههای بهسازی و توسعه منابع انسانی از طریق آموزش کارکنان میسر می شود. آموزشی که به صورت یک سیستم فعال و مستمر برنامه ریزی شده و اصول آموزش ضمن خدمت در آن به درستی مراعات گردد. یکی از اصول ضروری هر سیستم آموزشی، نیازسنجی آموزشی می باشد. در واقع نیازسنجی یکی از مولفه های مهم و لازم در فرایند برنامه ریزی آموزشی است (دعایی و عاقل، ۱۳۸۱). از نظر مک کلاند^۱ نیازسنجی آموزشی به سازمانها کمک می کند که سطوح دانش و مهارت اعضای خود را آزمایش کنند. اطلاع از نیازسنجی می تواند به عنوان اساسی برای توسعه یک برنامه آموزش برای افزایش دانش و مهارت کارورزان مورداستفاده قرار گیرد. نیازسنجی، فرایند جمع آوری و ایجاد توافق بین نظرات افراد و گروهها در خصوص نیازهای آنها می باشد (مک کلاند، ۱۹۹۲، ص ۴۸). این تحقیق در نظر دارد به بررسی میزان دانش مربیان در کار با کودکان دوره آمادگی بپردازد و زمینه هایی را که مربیان در هر کدام از حیطه های دانشی نیاز به آموزش دارند، مشخص نماید و در صورت لزوم تحت آموزش قرار گیرند تا از این طریق دانش مربیان در حیطه هایی مثل نحوه پرورش خلاقیت کودکان، نحوه ارزشیابی کودکان، نحوه آماده سازی کودکان برای ورود به آموزش رسمی و ... در جهت مطلوب ارتقاء یابد.

بیان مساله

امروزه اهمیت و ضرورت آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان بیش از گذشته مورد نظر است. افزایش روزافزون متقاضیان این دوره، نیاز والدین شاغل و نیاز جامعه ضرورت تهیه برنامه های

کیفی و غنی را در این دوره نشان می دهد. تحقیقات انجام شده در سالهای اخیر، نشان دهنده تاثیر برنامه های غنی و برنامه ریزی آموزشی و درسی مطلوب، برای گروه های سنی مختلف کودکان این دوره است (کول، ترجمه مفیدی، ۱۳۸۶، ص ۱).

مفیدی (۱۳۸۶) بیان می کند که زمان یادگیری و آموزش کودکان نیز از اهمیت شایان توجهی برخوردار است و مربی باید از دوران حساس رشد کودکان اطلاع و بینش کافی داشته باشد، بدین دلیل تمرین و آموزش باید در زمان معین و مشخص صورت گیرد، در غیر این صورت عادات یادگیری نادرست پدید می آید، که خود سبب ضعف و کندی در کسب مهارتهای بعدی می گردد. وادار کردن کودکان به فعالیتی قبل از رسیدن به دوران حساس آن و در زمانی که هنوز اعصاب و ماهیچه های کودک آمادگی لازم را پیدا نکرده اند، نه تنها بی فایده است، بلکه ممکن است به کودک آسیب و صدمه نیز وارد شود. پس باید سعی کرد که کودک را دقیقاً در زمان مناسب یعنی در زمانی که برخوردهای محیطی بیشترین تاثیر را در شکوفایی استعداد های ذاتی کودک می گذارند، آموزش داد، زیرا آموزش دیرتر یا زودتر چه بسا ممکن است برای کودک مشکلات و مسائلی به وجود آورد.

برای طراحی برنامه درسی این دوره باید ظرافت زیادی به خرج داد و همچنین ایجاد حساسیت و ارائه آموزش های لازم به افراد و گروه های ذی ربط این مرحله همچون مربیان و والدین از اهمیت زیادی برخوردار است (اسحاق نیا، ۱۳۷۲، ص ۸۵). نیازها همواره یکی از عوامل عمده و اساسی در حرکت و تکامل انسان به شمار می آیند. در بین نیازهای انسان، نیاز به آموزش از جایگاه ممتازی برخوردار است. هرچه جوامع بشری کاملتر می شوند، نیازهای آموزشی آنها نیز گسترده تر و پیچیده تر می شود. در چنین شرایطی انتخاب ضروری ترین نیازهای متنوع، از حساسیت ویژه ای برخوردار است و ملتی که بتواند اساسی ترین نیازهای خود را شناسایی و مرتفع کند، یقیناً پیشگام تر از بقیه خواهد بود (فیروزبخت، ۱۳۸۵). تعلیم و تربیت به عنوان حوزه ای که در صدد ارائه خدمات آموزشی و پرورشی مختلف به جامعه و افراد است، به نحو بارزی با مقوله ی نیازها گره خورده است

و نیازسنجی در زمینه تعلیم و تربیت، فرایند جمع آوری و تحلیل اطلاعات است، که منجر به شناسایی نیازهای افراد، گروهها و موسسات و جامعه به طور کلی می شود. از این رو کاربرد اصلی نیازسنجی می تواند متمرکز بر شناسایی نیازهای دانش آموزان، نیازهای خدمت معلمان و تعیین نیازهای آتی نظام آموزش محلی، منطقه ای و ملی باشد (فتحی، ۱۳۸۴، ص ۴). بنابراین با توجه به اهمیت دوره پیش از دبستان و اینکه تاکنون تحقیقی در شهر اراک در زمینه بررسی نیازهای دانشی مربیان دوره آمادگی صورت نگرفته است و نقش خطیر مربیان دوره پیش از دبستان در رشد همه جانبه کودکان این دوره و نظر به آموزش صحیح و اصولی مربیان به عنوان مهمترین عنصر آموزش پیش از دبستان این سوال مطرح می شود که نیازهای دانشی مربیان دوره آمادگی شهر اراک در حیطه های رشد عاطفی _ اجتماعی، رشد جسمی _ حرکتی، رشد زبان، رشد مهارتهای شناختی، پرورش تفکر خلاق و درک زیباییها در کودکان، روش آموزش و روش ارزشیابی از کودکان دوره آمادگی کدامند؟

ضرورت و اهمیت تحقیق

کودکی اولین و مهمترین دوره زندگی آدمی است. در این دوره کودک برای نخستین بار با طبیعت رابطه برقرار می کند، روابط اجتماعی خود را بنا می نهد و به مفهومی از خود دست می یابد (مفیدی، ۱۳۸۶، ص ۳). امروزه کارگزاران اصلی تعلیم و تربیت، معلمان و مربیان هستند. زیرا آنچه دانش آموزان کسب می کنند، از کیفیت و شایستگی های علمی، فرهنگی، اخلاقی و معنوی معلمان متأثر است و تعامل چهره به چهره معلم با دانش آموز وی را در موقعیتی خاص و منحصر به فرد قرار می دهد، که هیچ انسان دیگری از آن برخوردار نیست. پژوهشهای گوناگون روانشناسی و جامعه شناسی نیز موید این امر است (میلر، ترجمه مهرمحمدی، ۱۳۷۹، ص ۱۵). آموزش و پرورش در دوره ی پیش از دبستان به مربیان آگاه، علاقمند و با انگیزه نیازمند است. در صورتی که نیازها مشخص نشوند، هدفها مشخص نمی شوند و در حقیقت با توجه به مربی و نیازهای او می توان رسیدن به اهداف آموزشی را ممکن ساخت. ضرورت های مختلف اجتماعی، فرهنگی و ملی به ایجاد مراکز

پیش دبستانی منجر شده است. مهمترین این ضرورت ها عبارتند از: اشتغال مادران، کمبود امکانات آموزشی برای کودکان در برخی خانواده ها، اختلاف بارز سطح فرهنگی و اجتماعی در خانواده ها، اختلاف کودکان در بدو ورود به دبستان از نظر آشنایی به زبان فارسی، دارا بودن حداقل گنجینه لغوی، تمایل به مشارکت در فعالیتهای جمعی و گروهی و در واقع آماده سازی کودکان از جهات مختلف برای ورود به مقطع دبستان؛ همچنین برخی معتقدند مواردی چون آموزش برخی خصلت های ناپسند نظیر خود محوری، لجاجت، حسادت، کم کردن وابستگی عاطفی کودک به مادر و خانواده و تقویت روحیه استقلال طلبی و اتکاء به خود در کودک برای رفع حوائج خود از طریق مراکز پیش دبستانی می تواند بهتر تحقق یابد (اسحاق نیا، ۱۳۷۲، ص ۵۸). هر کودک یک فرد واحد و در عین حال پیوسته در حال تغییر و تکامل است. هر کودک نه تنها از بسیاری جهات با هر یک از کودکان تفاوت دارد، بلکه خود نیز در پایان سال با آنچه در ابتدای سال بوده است تفاوت می کند، همچنین آمادگی روانی و جسمی هر کودک روز به روز در حال تغییر است و این امر اهمیت داشتن آگاهی مربی از خصوصیات رشدی کودک را به خوبی نمایان می کند (آیلین و هارت، ۱۳۷۰، ص ۲۷۹). یکی از وظایف اصلی و حیاتی در هر سازمانی، آموزش کارکنان است. آموزش کارکنان سازمان یکی از اساسی ترین و پایدارترین طرق رشد و ترقی هم فرد و هم سازمان است (سلیمان پور، ۱۳۸۱، ص ۳۲). تعیین نیازهای کارکنان و افزایش توانایی آنها از طریق آموزش می تواند تاثیرات پایداری داشته باشد و مهمترین تاثیر، مواجهه معقول با این نیازهاست (Macdonald&Krym,2004,p.266). نیازسنجی یکی از بحث انگیزترین مفاهیم مطرح در حوزه خدمات اجتماعی، تعلیم و تربیت و برنامه ریزی است (فتحی، ۱۳۸۴، ص ۲۵). یکی از مهمترین مقاصد فرایند نیازسنجی، فراهم سازی و تدارک مجموعه ای از اطلاعات صحیح و قابل اعتماد برای برنامه ریزان درسی است و در حقیقت بر اساس اطلاعات حاصله از نوع نیازها و میزان اولویت آنها است، که اهداف برنامه مورد شناسایی واقع می شوند و ضرورت برای تدوین یا توسعه برنامه درسی دوره ی پیش دبستانی متناسب با نوع و میزان منابعی که باید مصرف شوند تعیین

می گردد (کریمی، ۱۳۷۳، ص ۴۲). با توجه به اهمیت دوره پیش از دبستان و نقش مهمی که مربی در این دوره بر عهده دارد و نیز تاثیری که بر روی کودکان دارد، توجه به نیازهای آموزشی مربیان دوره پیش از دبستان در حیطه های مختلف ضرورت دارد.

اهداف تحقیق

در این پژوهش اهدافی که جهت پاسخگویی به سوالات تحقیق دنبال می شود در دو بخش قابل بررسی است:

- هدف کلی

- اهداف جزئی

هدف کلی: هدف کلی در این پژوهش عبارت است از نیازسنجی آموزشی (در حیطه دانش) مربیان دوره پیش از دبستان شهر اراک در مراکز پیش دبستانی دخترانه از دیدگاه خودشان در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷.

اهداف جزئی:

- ۱- شناسایی نیازهای آموزشی مربیان دوره ی پیش از دبستان از دیدگاه خودشان در حیطه رشد عاطفی _ اجتماعی در کودکان دوره آمادگی.
- ۲- شناسایی نیازهای آموزشی مربیان دوره ی پیش از دبستان از دیدگاه خودشان در حیطه رشد جسمی _ حرکتی در کودکان دوره آمادگی.
- ۳- شناسایی نیازهای آموزشی مربیان دوره ی پیش از دبستان از دیدگاه خودشان در حیطه رشد زبان در کودکان دوره آمادگی.
- ۴- شناسایی نیازهای آموزشی مربیان دوره ی پیش از دبستان از دیدگاه خودشان در حیطه رشد مهارتهای شناختی در کودکان دوره آمادگی.

۵- شناسایی نیازهای آموزشی مربیان دوره ی پیش از دبستان از دیدگاه خودشان در حیطه پرورش تفکر خلاق و درک زیباییها در کودکان دوره آمادگی.

۶- شناخت نیازهای آموزشی مربیان دوره ی پیش از دبستان نسبت به روش آموزش به کودکان دوره آمادگی.

۷- شناخت نیازهای آموزشی مربیان دوره ی پیش از دبستان نسبت به روش ارزشیابی از کودکان دوره آمادگی .

۸- شناسایی وجود تفاوت بین نیازهای آموزشی مربیان دوره پیش از دبستان بر اساس سابقه کار، سطح تحصیلات، رشته تحصیلی، سن و منطقه کاری.

۹- اولویت بندی هر کدام از نیازهای آموزشی مربیان دوره پیش از دبستان.

سوالات پژوهشی

۱- از دیدگاه مربیان دوره پیش از دبستان شهر اراک نیازهای آموزشی آنها در حیطه رشد عاطفی - اجتماعی در کودکان دوره آمادگی کدامند؟

۲- اولویت بندی نیازهای آموزشی مربیان دوره آمادگی در حیطه رشد عاطفی - اجتماعی به چه صورت است؟

۳- از دیدگاه مربیان دوره پیش از دبستان شهر اراک نیازهای آموزشی آنها در حیطه رشد جسمی - حرکتی در کودکان دوره آمادگی کدامند؟

۴- اولویت بندی نیازهای آموزشی مربیان دوره آمادگی در حیطه رشد جسمی - حرکتی به چه صورت است؟

۵- از دیدگاه مربیان دوره پیش از دبستان شهر اراک نیازهای آموزشی آنها در حیطه رشد زبان در کودکان دوره آمادگی کدامند؟

۶- اولویت بندی نیازهای آموزشی مربیان دوره آمادگی در حیطه رشد زبان در کودکان به چه صورت است؟

۷- از دیدگاه مربیان دوره پیش از دبستان شهر اراک نیازهای آموزشی آنها در حیطه رشد مهارت‌های شناختی در کودکان دوره آمادگی کدامند؟

۸- اولویت بندی نیازهای آموزشی مربیان دوره آمادگی در حیطه رشد مهارت‌های شناختی در کودکان به چه صورت است؟

۹- از دیدگاه مربیان دوره پیش از دبستان شهر اراک نیازهای آموزشی آنها در حیطه پرورش تفکر خلاق و درک زیباییها در کودکان دوره آمادگی کدامند؟

۱۰- اولویت بندی نیازهای آموزشی مربیان دوره آمادگی در حیطه پرورش تفکر خلاق و درک زیباییها در کودکان به چه صورت است؟

۱۱- از دیدگاه مربیان دوره پیش از دبستان شهر اراک نیازهای آموزشی آنها در حیطه روش آموزش در کودکان دوره آمادگی کدامند؟

۱۲- اولویت بندی نیازهای آموزشی مربیان دوره آمادگی در حیطه روش آموزش در کودکان به چه صورت است؟

۱۳- از دیدگاه مربیان دوره پیش از دبستان شهر اراک نیازهای آموزشی آنها در حیطه روش ارزشیابی از کودکان دوره آمادگی کدامند؟

۱۴- بین نیازهای آموزشی مربیان دوره آمادگی بر اساس سابقه کار، سطح تحصیلات، رشته تحصیلی، سن و منطقه کاری تفاوت معنی دار وجود دارد یا خیر؟

تعریف متغیرهای تحقیق

تعاریف نظری:

نیاز: نیاز تعاریف متعددی دارد مثلاً "نیاز به معنای خواسته ها و نظرات افراد و یا نیاز به عنوان نقص یا مشکل و یا نیاز به معنای فقدان یا ضرورت چیزی (فتحی، ۱۳۸۴، ص ۱۲). نیاز عبارت است